

Sygn. akt IV CSK 177/20

POSTANOWIENIE

Dnia 27 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa K. M.
przeciwko B. C. i P. Spółce Akcyjnej w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 27 sierpnia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 18 października 2019 r., sygn. akt [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 października 2019 r. Sąd Apelacyjny w [...]. uwzględnił częściowo apelację powódki K. M. oraz oddalił w całości apelację pozwanego B. C. od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 16 października 2018 r., wydanego w sprawie o zapłatę zadośćuczynienia i odszkodowania z powodu wypadku komunikacyjnego. Sąd Apelacyjny podzielił wnioski Sądu pierwszej instancji co do przyczynienia się powódki do powstałej szkody i ustalenia rozmiaru przyczynienia na 60%. Miał na względzie, że powódka wchodząc na jezdnię w obrębie skrzyżowania, na łuku drogi, po zapadnięciu zmroku, na terenie niezabudowanym,

w miejscu nieoznaczonym jako przejście dla pieszych, jedynie częściowo oświetlonym, nie zachowała szczególnej ostrożności, nie obserwowała sytuacji na drodze i nie ustąpiła pierwszeństwa poruszającym się pojazdom. Podkreślił, że gdyby powódka zachowała się rozważnie i adekwatnie reagowała na istniejącą sytuację drogową - czego zważywszy na jej wiek i znajomość terenu na którym doszło do wypadku - można było od niej oczekiwać - to mogła bezpiecznie opuścić jezdnię. Kierujący pojazdem B. C. przekroczył natomiast prędkość administracyjnie dozwoloną w obrębie skrzyżowania (70 km/ h) o około 10 - 20 km/h. Poruszając się zatem z mniejszą prędkością i właściwie obserwując pole jazdy, mimo niepełnej widoczności, również miał możliwość uniknięcia wypadku lub ograniczenia jego skutków.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powódkę. Wnosząc o przyjęcie skargi do rozpoznania powołała się ona na występowanie w sprawie potrzeby wykładni przepisów prawa „dotyczących odpowiedzialności na zasadzie ryzyka i przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody, na tle zapadłego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 października 2019 r.”. Jako alternatywną podstawę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała jej oczywistą zasadność, wynikającą z określenia stopnia jej przyczynienia się do powstania szkody na 60%.

W odpowiedziach na skargę kasacyjną pozwani: P. Spółka Akcyjna w W. oraz B. C. wnieśli o odrzucenie skargi kasacyjnej, ewentualnie o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżących, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Wbrew twierdzeniom podniesionym w obu odpowiedziach na skargę kasacyjną, w sprawie brak jest podstaw do odrzucenia skargi. Zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c. do konstrukcyjnych wymagań skargi kasacyjnej należy wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania wraz z uzasadnieniem. Samo uzasadnienie musi przy tym odnosić się do przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. i nie może ograniczać się jedynie do odniesienia do podstaw kasacyjnych sformułowanych w sprawie (tak m.in. Sąd Najwyższy w postanowieniach: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, niepubl., z dnia 18 kwietnia 2019 r., IV CSK 467/18, niepubl. oraz z dnia 5 lipca 2019 r., IV CSK 45/19, niepubl.). Skarga kasacyjna powódki zawiera wskazanie i krótkie rozwinięcie przesłanek, które zdaniem skarżącej uzasadniają przyjęcie tego środka do rozpoznania. Skarga kasacyjna zawiera więc argumentację, którą można uznać za uzasadnienie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania - mimo tego, że jest ona lakoniczna i rozproszona między różnymi fragmentami skargi.

Odnosząc się do podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazanych przez skarżącą należy zauważyć, że oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć. Nie istnieje przy tym potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl., z dnia 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14,

niepubl., z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl., i z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.).

Argumentacja skarżącej nie pozwala stwierdzić, by przesłanka ta została spełniona w sprawie. W skardze kasacyjnej nie określono precyzyjnie jakichkolwiek przepisów, które wymagałyby wykładni - a tym bardziej, nie sformułowano żadnych konkretnych wątpliwości co do ich wykładni ani nie wskazano rozbieżnych poglądów, które kwestia ta wywoływałaby w orzecznictwie. Tak ogólny sposób uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje, że skarżąca w istocie kwestionuje prawidłowość zastosowania art. 362 k.c. w okolicznościach sprawy i przepisania jej 60% przyczynienia do powstania szkody, a nie formułuje problemów wykładniczych dotyczących problematyki przyczynienia, spełniających przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. W konsekwencji nie można uznać, by skarga kasacyjna zasługiwała na przyjęcie do rozpoznania na tej podstawie.

Ponadto problematyka przyczynienia poszkodowanego do szkody w kontekście podnoszonym przez skarżącą jest przedmiotem bogatego orzecznictwa Sądu Najwyższego w którym podkreśla się, że decyzja sądu o odpowiednim zmniejszeniu odszkodowania z powodu przyczynienia się zależy od całokształtu okoliczności sprawy, a zwłaszcza stopnia winy obu stron, w tym również rozmiaru i wagi uchybień po stronie poszkodowanego (por. m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 1962 r., 3 CR 985/61, OSPiKA 1962, nr 11, poz. 298 i z dnia 2 czerwca 1971 r., I PR 430/71, OSNPG 1971, nr 12, poz. 60 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 1963 r., 2 CR 439/62, OSNCP 1964, nr 7-8, poz. 141, z dnia 28 lipca 1970 r., I CR 304/70, niepubl., z dnia 28 listopada 1972 r., II PR 248/72, Inf. Pr. 1972, nr 12, poz. 9, z dnia 5 grudnia 1972 r., II PR 311/72, BSN 1973, nr 3, poz.55, z dnia 6 czerwca 1997 r., II CKN 213/97, OSNC 1998, nr 1, poz. 5, i z dnia 8 września 2017 r., II CSK 842/16, niepubl.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy natomiast rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym - a tym samym, że może dojść do

realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.).

Skarga kasacyjna nie wskazuje przekonujących argumentów, które wskazywałyby na wystąpienie tej przesłanki w sprawie. Samo odwołanie się do „zasad współżycia społecznego, sprawiedliwości”, bez sprecyzowania konkretnych błędów popełnionych przez Sąd Apelacyjny, nie wystarczy jeszcze, by przyjąć, że w sprawie w rzeczywistości doszło do rażącego i kwalifikowanego uchybienia, odpowiadającego oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w opisanym wyżej rozumieniu. Kwestia przyczynienia się powódki była przedmiotem szerokich rozważań Sądów obu instancji, które doszły na tej podstawie do zgodnego wniosku - zarówno co do istnienia przyczynienia jak i co do jego stopnia. Niezależnie od braku sprecyzowania przez pozwaną jej twierdzeń co do oczywistej zasadności skargi, także samodzielna analiza argumentacji Sądu Apelacyjnego w tym zakresie nie pozwala stwierdzić jakichkolwiek ewidentnych i poważnych uchybień, do których odnosi się art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

Sąd Najwyższy odstąpił od obciążania powódki kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz pozwanych na podstawie art. 102 w związku z art. 98 § 1 i 3, art. 99, w związku z art. 391 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c. Rozstrzygnięcie to zostało przyjęte z uwagi na sytuację życiową powódki, a także szczególnie charakter dochodzonych przez nią roszczeń, mających na celu zrekompensowanie poważnego osobistego uszczerbku wywołanego wypadkiem, którego skutki będą miały negatywny wpływ na funkcjonowanie i komfort powódki przez cały okres jej życia. W tych okolicznościach szczególnie zrozumiałym pozostaje subiektywne przekonanie skarżącej o odmiennym kształcie jej przyczynienia się do powstania szkody i krzywdy oraz chęć zweryfikowania tego przekonania w postępowaniu kasacyjnym. Obciążanie jej kosztami postępowania należnymi pozwany byłoby w tych okolicznościach niesłuszne. Pozwala to przyjąć, że w sprawie wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek w rozumieniu art. 102 k.p.c.

jw